

Sprawa C-307/22

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

10 maja 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Bundesgerichtshof (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

29 marca 2022 r.

Strona pozwana i strona wnosząca skargę rewizyjną:

FT

Strona powodowa i druga strona postępowania rewizyjnego:

DW

Przedmiot postępowania głównego

Powództwo wniesione przez DW o bezpłatne wydanie kopii dotyczących go dokumentów medycznych, które istnieją u pozwanej lekarz dentysty, FT.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, w szczególności art. 15 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2016/679; wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został złożony na podstawie art. 267 TFUE.

Pytania prejudycjalne

1. Czy art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w zw. z art. 12 ust. 5 RODO należy interpretować w ten sposób, że administrator (w niniejszym przypadku: lekarz prowadzący) nie jest zobowiązany do bezpłatnego dostarczenia osobie, której dane dotyczą (w niniejszym przypadku: pacjentowi), pierwszej kopii jej danych

osobowych przetwarzanych przez administratora, jeżeli osoba, której dane dotyczą, nie żąda takiej kopii dla celów, o których mowa w motywie 63 zdanie pierwsze RODO, mianowicie uzyskania świadomości przetwarzania swoich danych osobowych i możliwość weryfikacji zgodności przetwarzania z prawem, lecz w innym – niezwiązanym z ochroną danych osobowych, choć również uzasadnionym – celu (w niniejszym przypadku: uprawdopodobnienie istnienia roszczeń z tytułu błędu medycznego)?

2. W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

a) Czy również przepis krajowy państwa członkowskiego, który został uchwalony przed wejściem w życie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, może być uznany za zgodne z art. 23 ust. 1 lit. i) RODO ograniczenie wynikającego z art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w zw. z art. 12 ust. 5 RODO prawa do bezpłatnego dostarczenia kopii danych osobowych przetwarzanych przez administratora?

b) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lit. a): Czy art. 23 ust. 1 lit. i) RODO należy interpretować w ten sposób, że wskazane w nim prawa i wolności innych osób obejmują również ich interes w zwolnieniu z kosztów związanych z wydaniem kopii danych na podstawie art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO i z innych wydatków poniesionych w związku z udostępnieniem kopii?

c) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lit. b): Czy uregulowanie krajowe, które w stosunku lekarz – pacjent przewiduje zawsze i niezależnie od konkretnych okoliczności danego przypadku, że lekarzowi przysługuje wobec pacjenta roszczenie o zwrot kosztów w przypadku jeśli lekarz wyda pacjentowi kopię jego zawartych w dokumentacji medycznej danych osobowych, może być uznane za zgodne z art. 23 ust. 1 lit. i) RODO ograniczenie wynikających z art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w zw. z art. 12 ust. 5 RODO obowiązków i praw?

3. W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze i odpowiedzi przeczącej na pytania drugie lit. a), drugie lit. b) lub drugie lit. c): Czy roszczenie, o którym mowa w art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO, w stosunku lekarz – pacjent obejmuje roszczenie o przekazanie kopii wszystkich części dokumentacji medycznej zawierających dane osobowe pacjenta, czy też dotyczy ono jedynie wydania kopii danych osobowych pacjenta jako takich, pozostawiając jednocześnie do uznania lekarza przetwarzającego dane, w jaki sposób zestawia on dane dla danego pacjenta?

Przytoczone przepisy prawa Unii

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich

danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (zwane dalej: „RODO”), art. 12 ust. 5, 15 ust. 3 zdania 1 i 3, 23 ust. 1, w szczególności jego lit. i); motyw 63, w szczególności jego zdanie pierwsze

Przytoczone przepisy prawa krajowego

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB, kodeks cywilny, zwany dalej „BGB”)

§ 630f („Dokumentacja leczenia”)

„(1) Lekarz prowadzący jest zobowiązany do prowadzenia dokumentacji medycznej w formie papierowej lub elektronicznej w celu dokumentacyjnym bezpośrednio związanym czasowo z leczeniem. [...]

(2) Lekarz prowadzący ma obowiązek odnotowania w dokumentacji medycznej wszelkich środków i ich skutków, które z fachowego punktu widzenia są istotne dla obecnego i przyszłego leczenia, w szczególności wywiadu lekarskiego, diagnoz, badań, wyników badań, orzeczeń lekarskich, terapii i ich skutków, zabiegów i ich skutków, zgód i wyjaśnień. Pisma lekarskie należy włączyć do dokumentacji medycznej.

(3) Lekarz prowadzący jest zobowiązany do przechowywania dokumentacji medycznej przez okres dziesięciu lat od zakończenia leczenia, o ile inne przepisy nie przewidują innych terminów przechowywania”.

§ 630g („Wgląd do dokumentacji medycznej”)

„(1) Na żądanie pacjenta należy niezwłocznie zapewnić mu wgląd do kompletnej dokumentacji medycznej dotyczącej jego osoby, o ile istotne względy terapeutyczne lub inne istotne prawa osób trzecich nie stoją temu na przeszkodzie. [...]

(2) Pacjent może również zażądać elektronicznych kopii dokumentacji medycznej. Jest on zobowiązany do zwrotu lekarzowi prowadzącemu poniesionych kosztów.

[...]”.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 DW żąda od FT bezpłatnego wydania kopii wszelkich dotyczących go dokumentów medycznych, istniejących u FT. FT, posiadająca siedzibę w Niemczech, jest lekarzem dentystą. DW leczył się u niej. Jest zdania, że FT nieprawidłowo wykonała świadczenia. FT uważa, że jest zobowiązana do dostarczenia kopii dokumentów dotyczących pacjenta jedynie za zwrotem kosztów.

- 2 Amtsgericht (sąd rejonowy) uwzględnił powództwo DW. Landgericht (sąd krajowy) oddalił apelację wniesioną przez FT. Zdaniem Landgericht (sądu krajowego) roszczenie DW wynikające z art. 15 RODO nie jest w niniejszej sprawie wykluczone dlatego, że DW żąda udzielenia informacji w celu uprawdopodobnienia roszczeń z tytułu odpowiedzialności medycznej. W ramach skargi rewizyjnej wniesionej do sądu odsyłającego FT podtrzymuje swój wniosek o oddalenie powództwa. Uwzględnienie skargi rewizyjnej zależy od tego, czy sąd apelacyjny nie naruszył prawa przyjmując, że powództwo – w postaci, w jakiej zostało wniesione przez DW – jest zasadne na gruncie przepisów RODO. W tym celu należy dokonać wykładni przepisów RODO, w szczególności jego art. 15 ust. 3.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 3 Sąd odsyłający wskazuje, że zgodnie z przepisami prawa krajowego, a mianowicie §§ 630f i 630g BGB, FT nie jest zobowiązana do bezpłatnego dostarczenia DW kopii dotyczących go dokumentów medycznych.
- 4 Roszczenie DW o ich bezpłatne wydanie mogłoby jednak wynikać bezpośrednio z art. 15 ust. 3 w związku z art. 12 ust. 5 RODO. RODO ma zastosowanie do niniejszej sprawy *ratione temporis* i *ratione materiae*. Z art. 15 ust. 3 zdania pierwsze i drugie RODO w związku z art. 12 ust. 5 wynika, że administrator powinien co do zasady bezpłatnie dostarczyć osobie, której dane dotyczą, pierwszą kopię podlegających przetwarzaniu danych osobowych.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 5 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w związku z art. 12 ust. 5 RODO należy interpretować w ten sposób, że administrator nie jest zobowiązany do bezpłatnego dostarczenia osobie, której dane dotyczą, pierwszej kopii jej danych osobowych przetwarzanych przez administratora, jeżeli osoba, której dane dotyczą, nie żąda takiej kopii dla celów, o których mowa w motywie 63 zdanie pierwsze, mianowicie uzyskania świadomości przetwarzania swoich danych osobowych i możliwości weryfikacji zgodności przetwarzania z prawem, lecz w innym – niezwiązanym z ochroną danych osobowych, choć również uzasadnionym – celu (w niniejszym przypadku: uprawdopodobnienia istnienia roszczenia z tytułu błędu medycznego).
- 6 Istnieje pogląd, zgodnie z którym roszczenie o dostarczenie informacji nie może być oparte na art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w związku z art. 12 ust. 5 RODO, jeżeli realizowane są wówczas inne interesy niż ochrona danych – tj. jeżeli, tak jak w niniejszej sprawie, interes w uzyskaniu informacji jest uzasadniony uprawdopodobnieniem roszczeń z tytułu błędu medycznego.
- 7 Sąd odsyłający wyraża wątpliwości, czy pogląd taki jest zasadny. Wprawdzie prawa osoby, której dane dotyczą, i obowiązki administratora wynikające z art. 15

RODO mają na celu umożliwienie osobie, której dane dotyczą, uzyskania świadomości przetwarzania danych i weryfikacji zgodności tego przetwarzania z prawem (zob. również wyrok Trybunału z dnia 20 grudnia 2017 r., Nowak, C-434/16, EU:C:2017:994, pkt 57 w odniesieniu do art. 12 lit. a) dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych), jednak zgodnie z brzmieniem art. 15 RODO istnienie uregulowanych w nim praw i obowiązków nie zależy od tego, czy motywacja osoby, której dane dotyczą, odpowiada wyżej wymienionemu celowi ochronnemu i uzasadnienie przez tę osobę wniosku o udzielenie informacji i wydanie kopii nie jest nie jest wymagane.

- 8 Zdaniem sądu odsyłającego prawodawca Unii zamierzał zatem co do zasady pozostawić do uznania osoby, której dane dotyczą, to, czy i z jakich powodów dochodzi ona praw przysługujących jej na podstawie art. 15 RODO. Przemawia za tym również fakt, że, dzięki udzieleniu informacji i wydaniu kopii na podstawie art. 15 RODO, osoba, której dane dotyczą, może uzyskać świadomość przetwarzania danych i zweryfikować zgodność przetwarzania z prawem również wtedy, gdy zażądała udzielenia informacji i wydania kopii z innych powodów, tj. gdy cel przepisu może ostatecznie zostać osiągnięty niezależnie od motywacji osoby, której dane dotyczą. W związku z tym, zdaniem sądu odsyłającego, oparte na art. 15 ust. 3 RODO żądanie wydania kopii przetwarzanych danych – nawet jeśli nie jest ono umotywowane celem ochronnym przepisu – nie może być uznane ani za ewidentnie nieuzasadnione ani za nadmierne w rozumieniu art. 12 ust. 5 zdanie drugie RODO.
- 9 Nie jest ono również żądaniem stanowiącym nadużycie prawa. W wyroku z dnia 26 lutego 2019 r., N Luxembourg 1 i in., (C- 115/16, C- 118/16, C- 119/16 i C- 299/16, EU:C:2019:134, pkt 98, 102, 124) Trybunał wprawdzie stwierdził, iż z ogólnej zasady prawa, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na przepisy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia, wynika, że państwo członkowskie musi odmówić możliwości skorzystania z przepisów prawa Unii, jeżeli przepisy te są powoływane nie po to, aby realizować ich cele, lecz aby uzyskać korzyści z prawa Unii, podczas gdy przesłanki uzyskania tej korzyści są spełnione jedynie formalnie. Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga z jednej strony ogółu obiektywnych okoliczności z których wynika, że pomimo formalnego poszanowania przesłanek przewidzianych w uregulowaniu Unii cel, jakemu służy to uregulowanie, nie został osiągnięty, a z drugiej strony – wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej z uregulowania Unii poprzez sztuczne stworzenie warunków wymaganych dla jej uzyskania. Jednak zdaniem sądu odsyłającego te dwie przesłanki wynikające ze wspomnianego wyroku nie są spełnione tylko dlatego, że motywacja, którą kieruje się DW żądając kopii przetwarzanych danych na podstawie art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO, nie mieści się w celu ochronnym tego przepisu.

- 10 Zgodnie ze stanowiskiem sądu odsyłającego nie można wyprowadzić odmiennego wniosku z wyroku Trybunału z dnia 17 lipca 2014 r., *YS i in.* (C- 141/12 i C- 372/12, EU:C:2014:2081, pkt 45 i nast.). W tej sprawie, zdaniem sądu odsyłającego, chodziło o określenie przedmiotu prawa do informacji z uwzględnieniem jego celu ochronnego, a konkretnie o to, czy wynikające z przepisów o ochronie danych uprawnienie do uzyskania dostępu do danych może obejmować zawartą w memorandum administracyjnym analizę prawną dotyczącą udzielenia zezwolenia na pobyt. W niniejszej sprawie chodzi jednak o pytanie, czy będąca podstawą żądania motywacja, która nie jest związana z celem ochronnym, może mieć wpływ na zasadność tego żądania.

W przedmiocie pytania drugiego

- 11 Poprzez pytania zadane w pkt 2 sąd odsyłający dąży do ustalenia, jak w świetle RODO należy interpretować przewidzianą w prawie krajowym regulację zwrotu kosztów obciążającą pacjenta? W tym celu należy dokonać wykładni art. 23 ust. 1 RODO. Zgodnie z tym przepisem prawo państwa członkowskiego, któremu podlega administrator danych, może aktem prawnym m.in. ograniczyć zakres obowiązków i praw przewidzianych w art. 12–22 RODO, jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest niezbędnym i proporcjonalnym środkiem służącym jednemu z celów wymienionych w art. 23 ust. 1 lit. a) do j) RODO.
- 12 FT powołuje się w tym względzie na cel ochrony praw i wolności innych osób, o którym mowa w art. 23 ust. 1 lit. i) RODO i podnosi, że regulacja zwrotu kosztów przewidziana w § 630g ust. 2 zdanie drugie BGB jest środkiem niezbędnym dla ochrony uzasadnionych interesów prowadzącego lekarza (dentysty) i proporcjonalnym do osiągnięcia tego celu.

W przedmiocie pytania drugiego lit. a)

- 13 Celem tego pytania jest wyjaśnienie, czy również przepisy krajowe, które – jak w niniejszej sprawie § 630g BGB – zostały uchwalone przed wejściem w życie RODO, należy oceniać w odniesieniu do wspomnianych postanowień RODO.

W przedmiocie pytania drugiego lit. b)

- 14 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lit. a), tj. że § 630g BGB należy oceniać m.in. w odniesieniu do art. 23 ust. 1 RODO, konieczne jest dokonanie wykładni art. 23 ust. 1 lit. i).
- 15 Regulacja zwrotu kosztów przewidziana w § 630g BGB uwzględnia interesy gospodarcze strony prowadzącej leczenie oraz – zdaniem FT – również ma zniechęcać pacjentów do nieuzasadnionego żądania przez nich dotyczących ich dokumentów. Powstaje zatem pytanie, czy art. 23 ust. 1 lit. i) RODO należy interpretować w ten sposób, że wskazane w nim prawa i wolności innych osób obejmują również ich interes w zwolnieniu z kosztów związanych z wydaniem

kopii danych na podstawie art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO i innych wydatków ponoszonych przy dostarczaniu kopii.

- 16 Sporne jest jednak to, czy pojęcie praw i wolności innych osób w rozumieniu art. 23 ust. 1 lit. i) RODO może także obejmować interesy gospodarcze.

W przedmiocie pytania drugiego lit. c)

- 17 Gdyby uznać, że § 630g ust. 2 zdanie drugie BGB stanowi dozwolone ograniczenie wynikających z art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze w związku z art. 12 ust. 5 zdanie pierwsze RODO obowiązków lekarza prowadzącego względem pacjenta, skutkowałoby to tym, że pacjent musiałby, również w odniesieniu do pierwszej kopii, zawsze i niezależnie od konkretnych okoliczności danego przypadku, ponosić koszty kopii danych, które mają zostać dostarczone przez lekarza prowadzącego na podstawie art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO, a więc, w szczególności, bez względu na wysokość kosztów, które są faktycznie związane z wydaniem kopii.
- 18 Prowadzi to do pytania zadanego w punkcie 2c, czy takie wyłączenie sektorowe – w niniejszym przypadku: stosunek między lekarzem prowadzącym a pacjentem w związku z dostarczeniem dokumentów dotyczących pacjenta – może stanowić niezbędny i proporcjonalny środek w rozumieniu art. 23 ust. 1 lit. i) RODO. Sąd odsyłający zwraca się w szczególności o wyjaśnienie, czy ustanowione w § 630g BGB ograniczenie praw osoby, której dane dotyczą, mieści się w granicach uznania przyznanego ustawodawcy krajowemu na mocy art. 23 ust. 1 RODO.
- 19 Sąd odsyłający jest zdania, że z wymogu niezbędności i proporcjonalności wynika, iż uregulowanie ograniczające, które może zostać ustanowione na podstawie art. 23 ust. 1 RODO, powinno co do zasady umożliwiać uwzględnienie okoliczności konkretnego przypadku.
- 20 Nie jest tak jednak w przypadku § 630g ust. 2 zdanie drugie BGB. Regulacja ta zawiera całkowite wyłączenie sektorowe (w odniesieniu do dostarczenia dokumentacji leczenia). Zdaniem sądu odsyłającego uregulowanie to nie jest uzasadnione szczególnymi nakładami po stronie lekarza prowadzącego. Sąd ten zwraca uwagę, że również prawodawca Unii miał na uwadze interesy gospodarcze administratora danych: można zażądać bezpłatnego dostarczenia jedynie pierwszej kopii; za wszelkie kolejne kopie, o które zwróci się osoba, której dane dotyczą, zgodnie z art. 15 ust. 3 zdanie drugie RODO można pobierać opłatę w rozsądnej wysokości wynikającej z kosztów administracyjnych.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 21 Działanie DW mające na celu uzyskanie ochrony prawnej zmierza do uzyskania kopii wszelkich dotyczących go dokumentów medycznych, a zatem kopii jego „dokumentacji medycznej” zarówno w rozumieniu § 630f BGB, jak i w rozumieniu art. 3 lit. m) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej.

- 22 Takie działanie mające na celu uzyskanie ochrony prawnej może być objęte zakresem stosowania art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO jedynie w zakresie, w jakim dokumentacja medyczna zawiera dane osobowe powoda.
- 23 Sporne jest – i jest to już przedmiotem zawisłego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Austria) (postanowienie odsyłające z dnia 9 sierpnia 2021 r., sprawa C-487/21) – jaka jest treść i zakres przewidzianego w art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO obowiązku dostarczenia kopii danych osobowych będących przedmiotem przetwarzania. Spór ten staje się istotny dla rozstrzygnięcia sprawy w sytuacji, gdy roszczenie dochodzone przez DW nie będzie podlegało oddaleniu już przez wzgląd na okoliczności wynikające z pytań prejudycjalnych zawartych w pkt 1 i 2.
- 24 Istnieje pogląd, zgodnie z którym art. 15 ust. 3 RODO stanowi wprawdzie podstawę dla roszczenia o wydanie kopii danych, które należy dostarczyć na podstawie art. 15 ust. 1 RODO, lecz co do zasady nie istnieje roszczenie o wydanie kopii określonych dokumentów lub wszelkich przetwarzanych poszczególnych danych. Dla realizacji celu, dla którego ustanowione zostało prawo do dostępu, o którym mowa w motywie 63 zdanie pierwsze, i który polega na umożliwieniu osobie, której dane dotyczą, uzyskania świadomości przetwarzania jej danych osobowych i zweryfikowania zgodności przetwarzania z prawem, (potencjalnie ustrukturyzowane) streszczenie przetwarzanych danych mogłoby być nawet bardziej odpowiednie niż dostarczenie kopii wszelkich, potencjalnie zbędnych poszczególnych danych. Wynikający z art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO obowiązek administratora nie może sięgać aż tak daleko, aby każdy dokument zawierający dane osobowe – jak np. nazwisko osoby, której dane dotyczą – musiał być dostarczany w formie kopii. Pogląd ten można również oprzeć na wyroku Trybunału z dnia 17 lipca 2014 r., YS i in. (C- 141/12 i C- 372/12, EU:C:2014:2081, pkt 45, 59 i nast.).
- 25 Według innego poglądu administrator powinien zgodnie z art. 15 ust. 3 zdanie pierwsze RODO co do zasady przekazać osobie, której dane dotyczą, w formie kopii wszelkie przetwarzane dane osobowe w takiej wersji, jaką dysponuje. Tym samym administrator powinien dostarczyć pacjentowi kopię wszelkich dotyczących go dokumentów medycznych w zakresie, w jakim zawierają one jego dane osobowe. Zestawienie tych danych nie byłoby wystarczające.
- 26 Pogląd ten opiera się na okoliczności, że roszczenie osoby, której dane dotyczą, o wydanie kopii danych, stanowi uprawnienie niezależne od prawa do uzyskania dostępu do danych na podstawie art. 15 ust. 1 RODO, a zatem nie jest systemowo ograniczone do wymaganej treści informacji przewidzianej w tym przepisie. Celów polegających na uzyskaniu przejrzystości i umożliwienia kontroli zgodności z prawem, o których mowa w motywie 63, nie można w tym samym

stopniu osiągnąć w drodze samego tylko streszczenia lub zestawienia przetwarzanych danych osobowych. Nie można powoływać się w tym względzie na wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 2014 r., YS i in. (C- 141/12 i C- 372/12, EU:C:2014:2081) dotyczący wykładni art. 12 lit a) dyrektywy 95/46, ponieważ przepis ten właśnie nie przewidywał, iż przysługuje jakiegokolwiek prawo do kopii.

DOKUMENT ROBOCZY